

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БЛОКУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАКЛАДНИХ

*Лагодієнко Н. В. доктор економічних наук, в.о. професора,
Миколаївський національний аграрний університет*

Реєстрація податкових накладних і розрахунків коригування (далі — ПН/РК) в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі — ЄРПН) відбувається далеко не завжди успішно. Прямуючи до ЄРПН, одні ПН/РК проходять два, а інші — три рівні перевірки. Саме третій рівень і є моніторингом ризиковості ПН/РК.

Система моніторингу покликана виявляти податкові накладні, по яким є:

- ризик щодо порушення податкового законодавства;
- можлива наявність фіктивних операцій для отримання податкового кредиту з ПДВ.

Результатом моніторингу може бути зупинення реєстрації податкової накладної або розрахунку коригування, тобто блокування ПН. З'явилися нові ознаки безумовної реєстрації податкових накладних і РК до них.

Так, не підлягають подальшому моніторингу податкові накладні з обсягом постачання ≤ 5 тис. грн та РК, у яких абсолютне значення суми коригування на зменшення/збільшення суми компенсації ≤ 5 тис. грн. Однак загальний обсяг операцій поточного місяця за такими ПН і РК має бути в межах 500 тис. грн [3].

Критерії для блокування ПН/РК наведені у додатках до Порядку № 1165 [1]:

додатку 1 — Критерії ризиковості платника ПДВ;

додатку 2 — Перелік показників, за якими визначається позитивна податкова історія платника ПДВ;

додатку 3 — Критерії ризиковості здійснення операцій.

Серед наслідків блокування ПН або розрахунків коригування (РК) до них для постачальника:

- можлива поява Σ Перевищ. Причина – навіть якщо ПН була заблокована й незареєстрована у ЄРПН постачальнику все одно треба визнати податкове зобов'язання у декларації. Як наслідок, зменшується ПДВ-ліміт;

- проблема виникне, якщо треба буде зменшити податкове зобов'язання через розрахунок коригування. Для цього треба вже зареєстрована ПН;

- репутаційні втрати. З таким постачальником можуть перестати працювати.

Наслідки для покупця:

- проблема з податковим кредитом, адже для його формування треба зареєстрована ПН. Показати податковий кредит можна буде лише у періоді розблокування ПН;

- можлива недостатність ліміту реєстрації. Податковий кредит по зареєстрованій ПН збільшує ліміт реєстрації. Однак немає ПН, немає й збільшення ліміту, що може створювати проблеми покупцю.

Подані для реєстрації в ЄРПН ПН і РК спочатку перевіряють на відповідність ознакам безумовної реєстрації. Безперешкодно зареєструють ПН/РК (крім РК, в яких передбачається зменшення сум компенсації вартості хоча б одного товару/послуги, та РК, складених на неплатника ПДВ), які відповідатимуть хоча б одній із семи ознак, визначених у пункті 3 Порядку № 1165 [1].

Згідно внесеним змінам до Додатку 1 Порядку № 1165 відтепер враховується можливість (або неможливість) платника ПДВ виконувати свої податкові обов'язки в умовах воєнного стану.

Це стосується неподання:

- ПДВ-звітності впродовж 2-х останніх звітних періодів;
- фінансової звітності платниками податку на прибуток за останній звітний період.

Також деталізовано рішення ДПС про належність платника ПДВ до ризикового. У рішенні відтепер має бути детальна інформація про:

- критерії, за якими таке рішення прийняте;
- тип операції, період операції;
- код УКТ ЗЕД/ДКПП;
- податковий номер платника ПДВ, який був задіяний у ризиковій операції.

При цьому платник ПДВ, який отримав таке рішення від ДПС, має право подати на розгляд комісії регіонального рівня:

- інформацію про невідповідність критеріям ризиковості;
- копії відповідних документів, що підтверджують таку інформацію.

Крім того з'явився Довідник кодів податкової інформації, яка є підставою для прийняття рішення про відповідність платника податку критеріям ризиковості. Цей код має зазначатися у згаданому рішенні ДПС про відповідність критеріям ризиковості. Знайти довідник можна на веб-сайті ДПС (наказ ДПС від 11.01.2023 р. № 17 “Про затвердження довідника кодів податкової інформації”)

У платника ПДВ, який перебуває на спрощеній системі 4 групи (сільськогосподарській), відтепер вважається, що він має позитивну історію, якщо ним сплачено єдиний податок в повному обсязі та вчасно

При розрахунку віртуального залишку товарів/послуг відтепер:

- не враховується обсяг придбання товарів/послуг за операціями, які за звільненими та “нульовими” операціями (без ПДВ та ПДВ 0%);
- використовується оновлена формула – з'явився коефіцієнт щодо обсягу постачання “1/1.5” ($\approx 0,67$). Формула набула вигляду: залишок = обсяг придбання – обсяг постачання $\times 1/1.5$. У такий спосіб залишок виходить більшим. Однак з'явилася й умова застосування коефіцієнта “1/1.5” – він застосовується у разі наявності товарів/послуг, які були зазначені в поданому на реєстрацію РК, у Таблиці даних як таких, що постачаються на постійній

основі. Якщо дана умова не виконується, тобто такі товари/послуги не зазначені у Таблиці даних як такі, що постачаються на постійній основі, то формула застосовується без згаданого коефіцієнта, тобто приймає колишній вигляд: залишок = обсяг придбання – обсяг постачання. При цьому звільнені від ПДВ та «нульові» товари/послуги не враховуються в обох варіантах даної формули.

Збільшений “безризиковий” строк реєстрації зменшуючої РК до ПН на неплатника ПДВ – з 14 днів до 30 днів (оновлений п. 6 Додатку 3 Порядку № 1165). Якщо даний строк перевищений, то операція стає ризиковою [1].

Механізм розблокування ПН/РК досить складний. Платник повинен надати пояснення щодо заблокованих ПН/РК. Якщо наданих платником пояснень та/або копій документів щодо заблокованої ПН/РК виявилось недостатньо, то податківці приймають рішення про відмову в реєстрації. Після надання пояснень та копій документів на розблокування ПН/РК податківці можуть прийняти не лише рішення про реєстрацію або відмову від реєстрації, але й направити повідомлення про надання додаткових пояснень та/або документів, необхідних для розблокування ПН/РК [2].

Ідеальні, безконфліктні взаємини платників податків з Державною фіскальною службою (ДФС) в українських реаліях майже не можливі. Проблеми виникають рано чи пізно. Єдине, що в силах зробити платникам податків це скоротити до мінімуму кількість «слабких місць», якими можуть зацікавитися податкові служби, а також мінімізувати фінансові збитки в результаті санкцій державних органів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження порядків з питань зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Постанова КМУ від 11 грудня 2019 р. № 1165 із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1165-2019-%D0%BF#Text>

2. Про затвердження Порядку прийняття рішень про реєстрацію/ відмову в реєстрації податкових накладних/ розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Наказ МФУ від 12.12.2019 № 520 із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1245-19#Text>

3. Про внесення змін до Порядку зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних: Постанова КМУ від 23 грудня 2022 р. № 1428 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1428-2022-%D0%BF#Text>